

Η ΑΣΚΗΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΣ ΣΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ

Ἐν Πειραιῖ
18-11-2013

πρωτοπρεσβ. π. Ἄγγελος Ἀγγελακόπουλος
ἐφημ. Ἰ. Ν. Ἀγίας Παρασκευῆς Νέας Καλλιπόλεως Πειραιῶς

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι τὰ τελευταία ἑκατὸν πενήντα (150) χρόνια ἔγιναν πολλές προσπάθειες, ἐκδηλώσεις καὶ οἰκουμενικοὶ διάλογοι τόσο πολιτικοὶ ὅσο καὶ θρησκευτικοί-θεολογικοί, γιὰ νὰ μπορέσουν οἱ θρησκείες καὶ οἱ χριστιανικὲς αἱρέσεις νὰ ἐνωθοῦν σὲ μία ποίμνη, σύμφωνα μὲ τὸ εὐαγγελικὸ «ἵνα πάντες ἐν ᾧσιν» καὶ «ἵνα ᾧσιν ἐν καθὼς ἡμεῖς ἐν ἐσμέν»¹.

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία δὲν ἔχει καμμία σχέση με αἱρέσεις καὶ θρησκείες.

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, πού εἶναι ἡ Μία, Ἁγία, Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία, εἶναι ἡ μοναδική, ἀνεπανάληπτη καὶ ἱστορικὴ Ἐκκλησία, εἶναι καθαρὴ, ἀγνή καὶ ἄμωμος, πού προσεύχεται γιὰ τὴν ἐνότητα τοῦ σύμπαντος κόσμου, θέλοντας νὰ καταλήξει ἡ σύμπασα κτίση καὶ δημιουργία μέσα στὴν Ἁγία Τριάδα.

Βέβαια, ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία δὲν εἶναι κατὰ κύριο λόγο θρησκεία, ἀλλὰ ἀποκάλυψη. Οὔτε εἶναι χριστιανικὴ αἵρεση. Θρησκεία εἶναι μία ἀνθρωποκεντρικὴ προσπάθεια ἐξευμενίσεως τοῦ Θεοῦ ἢ τῶν ὁποίωνδήποτε θεῶν, γιὰ νὰ νοιώθει ὁ ἑκάστοτε ἄνθρωπος ἀσφάλεια καὶ ψυχολογικὴ εἰρήνη καὶ γιὰ νὰ νικήσει τελικὰ τὸν θάνατο. Θρησκεία, ἐπίσης, εἶναι ἡ ἱκανοποίηση τῆς θείας δικαιοσύνης τοῦ προσβληθέντος ἐγωισμοῦ τοῦ δίκαιου Θεοῦ ἀπὸ τὴν παρακοή τοῦ Ἀδάμ καὶ τῆς Εὔας καὶ ἐν συνέχεια ὅλου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Θρησκεία εἶναι τὸ φαινόμενο τῆς κινήσεως τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Θεό. Ὁ ἄνθρωπος ἀναζητᾷ τὸν Θεό. «Ἡ Ἐκκλησία, ὁμως, δὲν προτάσσει τὴν κίνηση τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Θεό, ἀλλὰ τὴν κίνηση τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπο. Δὲν οἰκοδομεῖται μὲ τὴ θρησκευτικὴ ἀναζήτηση τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ μὲ τὴν ἀποκάλυψη τοῦ Θεοῦ, πού προσκαλεῖ τὸν ἄνθρωπο σὲ ἀνάλογη τοποθέτηση ἀπέναντί του. Ἀπὸ τὴν ἀποψη αὐτὴ Ὁρθόδοξος Χριστιανισμὸς εἶναι ἀποκάλυψη καὶ ὄχι θρησκεία. Ἀλλὰ, ἤδη, μὲ τὴν τοποθέτηση τοῦ ἀνθρώπου ἀπέναντι στὴν ἀποκάλυψη τοῦ Θεοῦ παρουσιάζεται καὶ τὸ φαινόμενο τῆς θρησκείας. Τὸ χαρακτηριστικὸ, ὁμως, στὴν περίπτωσή αὐτὴ εἶναι ὅτι ἡ θρησκεία προβάλλει ὡς δευτερογενὲς φαινόμενο. Δὲν εἶναι, πλέον, ἡ κίνηση γιὰ τὴν εὔρεση τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ἡ προσπάθεια γιὰ τὴν βίωση τῆς ἀποκαλύψεώς του»². Ἄρα, ἡ Ὁρθοδοξία κατὰ πρῶτο λόγο, κατ' ἀκρίβειαν εἶναι ἀποκάλυψη. Αποκαλύπτεται ὁ Ἅγιος Τριαδικὸς Θεὸς μέσω τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ δευτέρου προσώπου τῆς Ἁγίας Τριάδος, τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ, τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Δὲν εἶναι θρησκεία. Κατὰ δεύτερο λόγο, κατ' οἰκονομίαν εἶναι θρησκεία. Ξεκαθαρίζοντας περεταίρω ὁ ἅγιος **Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης** τὴν ἔννοια τοῦ ὄρου «θρησκεία» σημειώνει ὅτι τὸ ὄνομα τῆς θρησκείας ἔλαβε τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τοὺς Θράκες, οἱ ὅποιοι, ἐπειδὴ εἶχαν βαθύτερο σέβας καὶ περισσότερη δεισιδαιμονία στοὺς δαίμονες καὶ τὰ εἰδωλά τους, ἔδωσαν ἀφορμὴ καὶ στοὺς ἄλλους Ἕλληνες νὰ ὀνομάζουν θρησκεία τὸ σέβας πρὸς τὰ εἰδωλά, καθὼς μαρτυρεῖ ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος στὸν λόγο του στὰ Φῶτα, λέγοντας· «οὐ Θρακῶν ὄργια ταῦτα, παρ' ὧν καὶ τὸ θρησκεύειν ὡς λόγος». Στούς παχυμερεῖς ὄρους τοῦ ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος ὀρίζει τὴν θρησκεία ὡς ἐξῆς· «θρησκείαν οἶδα καὶ τὸ δαιμόνων σέβας, ἢ δ' εὐσέβεια προσκύνησις Τριάδος». Ἔτσι ὀρίζει τὴν θρησκεία καὶ τὴν εὐσέβεια καὶ ὁ Βαρίνος,

¹ Ἰω. 17, 11/21-22.

² Γ. ΜΑΝΤΖΑΡΙΔΗΣ, *Κοινωνιολογία τοῦ Χριστιανισμοῦ*, ἐκδ. Π. Πουρναρά, Θεσ/κη 1999, σ. 165.

δανειζόμενος από τον άγιο Γρηγόριο θεολόγο. Από αυτά τά λόγια, συνεχίζει ο άγιος Νικόδημος, συμπεραίνουμε ότι δέν κυριολεκτούν μερικοί διδάσκαλοι, πού μεταχειρίζονται τό όνομα τής θρησκείας για τήν άγιώτατη ευσέβεια και πίστη μας, επειδή αυτό δόθηκε από τους Έλληνες κατά κάποιο κυριότερο τρόπο στους μαρούς δαίμονες και δέν πρέπει νά εισάγεται στήν Έκκλησία του Χριστού. Συνιστά, τέλος, ό Όσιος άντί του όνόματος τής θρησκείας, νά είναι σέ χρήση τό όνομα τής πίστεως ή τής ευσεβείας ή τής Όρθοδοξίας ή τής θεοσεβείας³.

Χριστιανική αίρεση είναι ή μερική ή και ή όλοσχερής αναίρεση και καθαίρεση τής αληθείας και τής αγάπης του αληθινού Τριαδικού Θεού.

Έπομένως, ή Όρθοδοξία δέν είναι όργάνωση ούτε σωματείο ούτε πολιτικό κόμμα ούτε φιλοσοφία, αλλά είναι Σώμα Χριστού, θεανθρώπινος όργανισμός. Η Όρθόδοξη Έκκλησία είναι ό λυτρωτής Χριστός, ή Μητέρα του λυτρωτού Χριστού και οι φίλοι του λυτρωτού Χριστού. Η Όρθόδοξη Έκκλησία δέν έχει καμμία σχέση μέ θρησκείες και αίρέσεις. Είναι τό Σώμα του ζώντος Χριστού, όργανισμός θεανθρώπινος, Βασιλεία των Ουρανών, Παράδεισος επίγειος και έπουράνιος⁴. Σέ τελική ανάλυση ή Όρθοδοξία είναι Βασιλεία, γεγονός τό όποιο όμολογούμε όλοι οι Όρθόδοξοι μέ τήν έναρκτήρια φράση τής Θείας Λειτουργίας, δηλ. μέ τό «Ευλόγημένη ή βασιλεία του Πατρός και του Υίου και του Αγίου Πνεύματος»⁵.

Η ουνιτικού τύπου ψευδοένωση ως μέσον έπιβολής τής αντιχρίστου πανθησκείας.

Δυστυχώς, οι οικουμενικοί διάλογοι, πού έγιναν κυρίως στό δεύτερο μισό του 19ου αιώ., 1860 και μετά, μέχρι των ήμερών μας, βασίστηκαν σέ λανθασμένες θεολογικές και εκκλησιαστικές προϋποθέσεις. Γι' αυτό και μάς απογοήτευσαν και δημιούργησαν σχίσματα, αίρέσεις, πνευματική ανασφάλεια και σύγχυση. Τώρα τελευταία προσπαθούν οι διάφορες αίρέσεις νά μάς πείσουν ότι πρέπει νά κάνουμε μία παγκόσμια θρησκεία, ένα παγκόσμιο νόμισμα, μία παγκόσμια κυβέρνηση, μία παγκόσμια αστυνομία και στρατό, για νά επικρατήσει ή ειρήνη, ή συναδέλφωση των λαών, ή συγχώνευση των πολιτισμών, ή δικαιοσύνη, ή ισότητα, ή αλήθεια και ή αγάπη. Πώς θέλουν νά γίνει αυτό πρακτικά και άποτελεσματικά;

α) **Πρώτο στάδιο** είναι ή ένωση όλων των χριστιανικών αίρέσεων και τής Όρθοδοξίας μέ τήν παπική αίρεση κάτω από τήν άπόλυτη έξουσία του πάπα Ρώμης. Η ένωση αυτή θά είναι ουνιτικού τύπου, δηλ. όποιαδήποτε χριστιανική αίρεση και ή Όρθόδοξη Έκκλησία θά κρατήσουμε τήν διοίκηση, τήν θεία λατρεία και τά δόγματά μας, όπως επιθυμούμε και θέλουμε. Δέν χρειάζεται πλέον νά συμφωνήσουμε στα δόγματα, στή διοίκηση και στή λατρεία. Άρκει νά ένωθούμε μέ τον παπισμό και νά αναγνωρίσουμε τό πρωτείο έξουσίας και τό άλάθητο του πάπα.

β) **Δεύτερο στάδιο** είναι ή ένωση τής Χριστιανικής πλέον Έκκλησίας μέ τίς λεγόμενες δήθεν μονοθεϊστικές θρησκείες του Ιουδαϊσμού και του Μωαμεθανισμού κάτω από τήν έξουσία του πάπα.

³ ΟΣΙΟΣ ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ ΑΓΙΟΡΕΙΤΗΣ, *Έρμηνεία εις τάς έπτά Καθολικάς έπιστολάς των Αποστόλων Ιακώβου, Πέτρου, Ιωάννου και Ιούδα*, έκδ. Όρθόδοξος Κυψέλη, Θεσ/κη 1986, σσ. 72-75.

⁴ ΠΡΩΤΟΠΡΕΣΒ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΦΛΩΡΟΦΕΚΥ, *Τό Σώμα του ζώντος Χριστού' μία όρθόδοξος έρμηνεία τής Έκκλησίας*, μετάφραση Ι. Κ. Παπαδοπούλου, έκδ. Β', Πατριαρχικόν Ίδρυμα Πατερικών Μελετών, Θεσ/κη 1981.

⁵ ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ, *Διάταξις τής Θείας Λειτουργίας*, PG. 63, 907.

Πῶς θά γίνει αὐτό; Ὅπως θά γίνει ἡ ἔνωση τῶν χριστιανικῶν αἱρέσεων καί τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μέ τόν παπισμό κάτω ἀπό τήν ἐξουσία τοῦ πρωτείου καί τοῦ ἀλαθήτου του πάπα Ρώμης, διατηρώντας οἱ λεγόμενες δῆθεν μονοθεϊστικές θρησκείες τά δόγματα, τήν διοίκηση καί τήν λατρεία τους.

γ) Κατά τό **τρίτο στάδιο** πρέπει νά ἐνωθοῦν ὅλες οἱ θρησκείες, πού ὑπάρχουν στόν πλανήτη τῆς γῆς, μέ τό πρωτείο καί τό ἀλάθητο τοῦ πάπα Ρώμης, σύμφωνα πάλι μέ τήν ἔνωση οὐνιτικοῦ τύπου.

Ὅλ' αὐτά πού γράψαμε ὡς τώρα, ὅσα δηλ. σχεδιάζουν οἱ παγκοσμιοποιητές καί οἱ οἰκουμενιστές ὄλων τῶν θρησκειῶν, ὄλων τῶν αἱρέσεων καί, δυστυχῶς, ἀκόμη καί βαπτισμένοι ὀρθόδοξοι οἰκουμενιστές, εἶναι δαιμόνων παίγνια καί παγίδες καί ἐντάσσονται στά σχέδια τῆς «Νέας Ἐποχῆς τοῦ Ὑδροχόου», δηλ. τοῦ Ἀντιχρίστου, τῆς «Νέας Τάξεως Πραγμάτων» καί τῆς παγκοσμιοποίησεως.

Ὁ ἅγιος Γέρων Παῖσιος ὁ Καππαδόκης καί Ἀγιορείτης

Ὁ μακαριστός ἅγιος **Γέρων Παῖσιος** ὁ Καππαδόκης καί Ἀγιορείτης εἶπε κάποτε : «Ὁ διάβολος ἄπλωσε τρία πλοκάμια νά πιάσει ὅλο τόν κόσμο. Τούς πλουσίους νά τούς πιάσει μέ τή Μασονία, τούς πτωχοῦς μέ τόν κομμουνισμό καί τους θρησκευόμενους μέ τόν οἰκουμενισμό». Ὁ ἴδιος ἄλλοτε σέ συνάξεις μοναζουσῶν ἐπεσήμανε : «Οἰκουμενισμός καί Κοινή Ἀγορά, ἓνα κράτος μεγάλο, μία θρησκεία στά μέτρα τους. Αὐτά εἶναι σχέδια διαβόλων»⁶.

Ὑπῆρξαν πράγματι καί παραδοσιακοί ἱεράρχες, ἱερεῖς, ἱεροδιάκονοι, μοναχοί καί λαϊκοί ὀρθόδοξοι χριστιανοί, πού ἀντιστάθηκαν καί ἀντιστέκονται σθεναρῶς, νηφαλίως, ἐπιστημονικῶς καί θεολογικῶς στά σχέδια τῶν παγκοσμιοποιητῶν καί τῶν οἰκουμενιστῶν τά τελευταία χρόνια. Ἔτσι, ἐμπόδισαν νά ἐφαρμοσθοῦν ἡ παγκοσμιοποίηση καί ὁ οἰκουμενισμός μέχρι σήμερα παγκοσμίως, πανελληνίως καί ἐνδοορθόδοξως.

Ὁ Καθηγούμενος τῆς Ἱ. Μ. Ὁσίου Γρηγορίου Ἁγίου Ὁρους, πανοσιολογιώτατος ἀρχιμανδρίτης π. Γεώργιος Καψάνης

Ἐνας ἀπό τούς καλύτερους παραδοσιακοῦς ἀντιοικουμενιστές καί ἀντιπαγκοσμιοποιητές θεολόγους τοῦ εἰκοστοῦ (20^{ου}) καί εἰκοστοῦ πρώτου (21^{ου}) αἰῶ. εἶναι ὁ ἅγιος Γέρων πανοσιολογιώτατος ἀρχιμανδρίτης **π. Γεώργιος Καψάνης**, Καθηγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου Ἁγίου Ὁρους.

Εἶναι γνωστός ὁ Γέρων Γεώργιος γιά τούς θεολογικούς, ἀγιορειτικούς καί ἐθνικούς ἀγῶνες του. Δέν θέλουμε νά προσκρούσουμε στήν ἐγνωσμένη του ταπείνωση καί θεῖο ἔρωτα, πού ἔχει πρὸς τόν Τριαδικό Θεό, τόν Χριστό, τήν Ὑπεραγία Θεοτόκο, τόν Τίμιο Πρόδρομο καί σέ ὅλους τους ἁγίους Πατέρες τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἰδίως στούς ἀγιορεῖτες Πατέρες. Ὁ Γέρων Γεώργιος εἶναι συνεχιστής, πρακτικός καί θεωρητικός, τῆς θεολογίας τοῦ μεγίστου πατρός τῆς Ὁρθοδοξίας ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, ἀρχιεπισκόπου Θεσ/κης, τοῦ Ἀγιορείτου.

Ὁ Γέρων Γεώργιος, μελετώντας τόν οἰκουμενισμό καί τήν οἰκουμενικότητα τῆς Ὁρθοδοξίας, εἶδε ὅτι αὐτά εἶναι ἀντίθετα καί συγκρούονται. Μάλιστα εἶδε ὅτι οἱ περισσότεροι θεολόγοι, πού ἀσχολοῦνται μέ

⁶ ΓΕΡΩΝ ΠΑΪΣΙΟΣ ΑΓΙΟΡΕΙΤΗΣ, *Λόγοι*, τ. Β', ἐκδ. Ἱερῶν Ἠσυχαστηρίων «Εὐαγγελιστῆς Ἰωάννης ὁ Θεολόγος», Σουρωτή Θεσ/κης 1999, σ. 176.

τόν οικουμενισμό, δέν τονίζουν στά συγγράμματα καί τίς όμιλίες τούς τήν **άσκητική μέθοδο τής Όρθοδοξίας έν σχέσει μέ τούς οικουμενικούς διαλόγους.**

Γιάυτό κι έμεις στό θεολογικό αυτό δοκίμιο θά άσχοληθούμε μέ τήν άσκητική μέθοδο τής Όρθοδοξίας έν σχέσει μέ τούς οικουμενικούς διαλόγους. Θά παρουσιάσουμε έν συντομία, όσο μπορούμε βέβαια, τήν θεολογική εισήγηση του άγίου Γέροντος Γεωργίου Καψάνη μέ θέμα : «*Η άσκησις εις τήν Όρθοδοξίαν*»⁷.

Η άσκηση στην Όρθοδοξία

Λέει, λοιπόν, ό άγιος Γέρον : «*Φύτευσε μάλιστα ό Κύριος στον Παράδεισο τό δένδρο τής γνώσεως του καλου καί του κακου καί παρήγγειλε στον άνθρωπο νά μή γευθει τον καρπό του. Θα μπορούσε έτσι υπακούοντας στό θεϊό θέλημα καί ασκούμενος νά κερδίζει έν τή έλευθερία του τήν όδό τής θεώσεως. Η συνέργεια ήταν άπαραίτητη άκόμη καί στά σκηνώματα του Παραδείσου. Η άσκηση του Αδάμ στην υπακοή καί στην πιστή έφαρμογή του άγίου θελήματος του Κυρίου ήταν ή όδός καί τό μέσον της πλήρους καί τελείας έναρμονίσεως τής θελήσεώς του προς τήν θέληση του Πατρός του, ώστε ό Αδάμ νά ανταποκριθει πλήρως στην θεία άγάπη.*

Γνωρίζουμε όλοι ποϋ ό Αδάμ θά κατέληγε, εάν τηρούσε τον κανόνα τής υπακοής διά τής άσκήσεως. Μεταμορφούμενος από ώραιότητα σε ώραιότητα, από δύναμη σε δύναμη, από δόξα σε δόξα, θά κατέληγε στην θέωση μέ άποτέλεσμα τήν αναμαρτησία καί τήν άθανασία...».

Όμως, ό Αδάμ καί ή Εϋα παρήκουσαν καί έξορίσθηκαν από τον Παράδεισο καί κληρονόμησαν στό ανθρώπινο γένος τίς συνέπειες του προπατορικού άμαρτήματος, τήν φθορά καί τον θάνατο, λέει ό άγιος Κύριλλος Αλεξανδρείας.

«... Ο οϋράνιος Πατήρ ως καλός παιδαγωγός χρησιμοποίησε όλα τά μέσα (ύποσχέσεις, απειλές, νόμο, προφήτες) για τήν επιστροφή του λαου του καί δι' αυτού όλοκληρου του κόσμου...».

Παρ'όλα αυτά, λόγω τής άσθενείας τής ανθρωπίνης φύσεως καί του πολέμου τών δαιμόνων έναντίον τών ανθρώπων, «...ή άσκηση είναι τώρα ιδιαίτέρως αναγκαία για τήν υπερνίκηση τών αδυναμιών, τήν κάθαρση από τά σκοτεινά πάθη, τήν ενίσχυση τής βουλήσεως στό αγαθό, τήν άπόκτηση τών άρετών καί τήν έφαρμογή του θείου θελήματος. Πρίν από τήν πτώση ή άσκηση έμοιάζε μέ προσπάθεια καλλιέργειας ενός εϋφορου άγρου. Τώρα ή άσκηση μοιάζει μέ προσπάθεια καλλιέργειας γής έρήμου καί άβάτου καί άνύδρου, γεμάτης από ζιζάνια καί άγκάθια. Άλλ' όσο δυσκολότερη καί έπιπονότερη ή άσκηση, τόσο καί αναγκαιότερη...».

«...Όταν οί νηστείες καταντήσουν μία έξωτερική έκπλήρωση τύπου χωρίς έσωτερική ανακαίνιση καί μετάνοια, θά άκουσται ό αυστηρός έλεγχος τών Προφητών, οί όποιοι θά στηλιτεύσουν όχι τίς νηστείες, αλλά τήν άσπλαχνία, τήν άδικία καί τήν ύποκρισία τών

⁷ ΑΡΧΙΜ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΨΑΝΗΣ, «Η άσκησις εις τήν Όρθοδοξίαν», έν *Θέματα εκκλησιολογίας καί ποιμαντικής*, έκδ. Γ', Ι. Μ. Όσίου Γρηγορίου, Άγιον Όρος 1999, σσ. 63-90.

νηστευόντων. «Οὐχί τοιαύτην νηστείαν ἐγὼ ἐξελεξάμην, λέγει Κύριος, ἀλλὰ λύε πάντα σύνδεσμον ἀδικίας...».

«...Ὁ συνδετικός κρίκος τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης, ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής, εἶναι κατ' ἐξοχὴν ἀσκητής. Ὁμοίως καὶ ἡ προφήτις Ἄννα «οὐκ ἀφίστατο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ, νηστείας καὶ δεήσεων λατρεύουσα νύκτα καὶ ἡμέραν»⁸. Ἀμφότεροι ἀξιώθηκαν νὰ λάβουν τὸ Ἅγιον Πνεῦμα καὶ νὰ ἀναγνωρίσουν τὸν Μεσσία...».

Ὁ ἴδιος ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς νηστεύσε σαράντα (40) ἡμέρες καὶ «θὰ μιλήσει γιὰ τὴν στενὴ καὶ τεθλιμμένη ὁδὸ, γιὰ τὴν ἀληθῆ νηστεία, γιὰ τὴν ἀνάγκη νὰ βιάσει ὁ πιστὸς τὸν ἑαυτό του χάριν τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ὅπως καὶ γιὰ τὴν ἀνάγκη ἐντατικοῦ ἀγῶνος. Ὅλ' αὐτὰ συνιστοῦν τὴν πεμπτοσύνη τῆς ἀσκήσεως, χωρὶς τὴν ὁποία ἡ ἀντιδραστικὴ φύση μας δὲν εἶναι δυνατόν νὰ μεταμορφωθεῖ ἀπὸ τὴν Χάριν.

Ἄλλωστε, ὁ Κύριος μὲ ὅλη τὴν πολιτεία Του (τελεία ἀγάπη, ἀκτημοσύνη, νηστεία, προσευχή, ὑπακοή) προδιέγραψε τὸν τύπο τοῦ καινοῦ-νέου ἀνθρώπου ὡς ἀσκητικοῦ ἀνθρώπου.

Τὸ ἀσκητικὸ παράδειγμα τοῦ Κυρίου ἀκολούθησαν οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι καὶ μάλιστα ὁ κατ' ἐξοχὴν ἀσκητὴς Ἀπόστολος Παῦλος⁹...».

Ἡ ἀσκηση δὲν εἶναι σκοπός, ἀλλὰ μέσον.

«Σκοπὸς τῆς ἀσκήσεως εἶναι πάντοτε ἡ ἔνωση τοῦ ἀσκουμένου πιστοῦ μὲ τὴν Ἁγία Τριάδα ἐν Χριστῷ καὶ μάλιστα ἐντὸς τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ, τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἡ ἀσκηση ἀποτελεῖ τὴν ὁδὸ πρὸς τὴν θεανθρώπινη ἔνωση. Εἶναι εὐκόλο ὁ ἀσκούμενος νὰ λησμονήσει τὸ γιατί ἀσκεῖται καὶ νὰ ἐκλάβει τὸ μέσον ὡς σκοπὸ (αὐτοδικαίωση, ἠθικισμός, νομικισμός, φαρισαϊσμός)...».

Λέει ὁ ὅσιος Σεραφεῖμ τοῦ Σάρωφ ὅτι σκοπὸς τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς εἶναι ἡ ἀπόκτηση τῆς ἀκτίστου, μεθεκτῆς, προσιτῆς καὶ κοινωνητῆς θείας Χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἄρα καὶ ἡ ἀσκηση πρέπει νὰ μᾶς βοηθᾷ νὰ ἀποκτήσουμε τὴν θεία Χάριν. «Ὅταν ὁ ἄνθρωπος ὑποταγεῖ στὸν Θεὸ καὶ ὑποτάξει τὰ πάθη του στὸν λόγο, τότε μπορεῖ νὰ ὑποτάξει καὶ τὴν ἄλογη φύση ὡς βασιλιάς της...».

«Ὁ κατὰ Χριστὸν ἀσκητὴς μὲ τὴν θέλησή του θέλει τὸν Χριστό, μὲ τὸν νοῦ του σκέπτεται τὸν Χριστό καὶ μὲ τὴν καρδιά του ἀγαπᾷ τὸν Χριστό. Ὅλος ὁ ἄνθρωπος χριστοποιεῖται καὶ γίνεται ἀρμονικὸς ἄνθρωπος καὶ καινός-νέος ἄνθρωπος. Ἡ ἐσωτερικὴ του δὲ ἀρμονία ἐπεκτείνεται, ὅπως εἶδαμε, καὶ στὴν ἄλογη φύση...».

⁸ Λκ. 6,37.

⁹ Α' Κορ. 9,27.

Ἡ ἄσκησις δραστηριοποιεῖ τὴν συνέργεια.

«Ἡ συνέργεια, δηλ. ἡ θεανθρώπινη συνεργασία γιὰ τὴν σωτηρία μας, δέν νοεῖται ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τοῦ ἀνθρώπου χωρὶς τὴν ἄσκησις. Ὁ Θεὸς σώζει αὐτούς, πού θέλουν νὰ σωθοῦν. Θέλω δέ νὰ σωθῶ σημαίνει ἀγωνίζομαι νὰ σωθῶ...».

Ἡ ἄσκησις εἶναι ἔργο ὅλων τῶν Χριστιανῶν, κληρικῶν καὶ λαϊκῶν, μοναχῶν καὶ κοσμικῶν.

«Ὁ ἱερός Χρυσόστομος ἐπὶ παραδείγματι, δέν θεωροῦσε τὴν μοναστικὴ ζωὴ ὡς μία ἀνώτερη κατεύθυνση γιὰ τοὺς ἐκλεκτούς, ἀλλὰ μᾶλλον ὡς γενικὸ εὐαγγελικὸ κανόνα, προοριζόμενο γι' ὅλους τοὺς Χριστιανούς. Στὸ σημεῖο αὐτὸ συμφωνεῖ πλήρως μέ τὴν κύρια παράδοση τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας, ἀπὸ τοῦ Μ. Βασιλείου καὶ τοῦ ἱεροῦ Ἀύγουστίνου μέχρι τοῦ ὀσίου Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου στοὺς μετέπειτα χρόνους¹⁰...».

Ὁ μοναχισμὸς δέν εἶναι κάτι ξένο πρὸς τὴν Ἐκκλησία. «Δέν εἶναι ὀρθὸ νὰ ἐρμηνεύσουμε τὸν μοναχισμὸ ὡς ἀποτέλεσμα ἐπιδράσεως ἄλλων θρησκευτικῶν ἢ ὡς διαμαρτυρία μόνο κατὰ τῆς ἐκκοσμικεύσεως τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ μοναχισμὸς ἀποτελεῖ τὸν καρπὸ τοῦ ἀσκητικοῦ ιδεώδους ὀλοκλήρου τῆς Ἐκκλησίας. Ὅταν τὸ ιδεῶδες αὐτὸ ἀτονεῖ, διέρχεται κρίση καὶ ὁ μοναχισμὸς. Ἐδῶ ἴσως πρέπει νὰ ἀναζητήσουμε τὰ αἷτια τῆς κρίσεως τοῦ μοναχισμοῦ σήμερα. Ὁ μοναχισμὸς εἶναι σὰρξ ἐκ τῆς σαρκὸς τῆς Ἐκκλησίας καὶ εἶναι φυσικὸ καὶ νὰ ἐπιδρᾷ στὴν Ἐκκλησία, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀντανაკλᾷ σ'αὐτὸν ἢ κατὰστασιν τῆς Ἐκκλησίας...».

Ἀγάπη καὶ ἄσκησις συνυφαίνονται καὶ ἀλληλοσυμπληρώνονται.

«Τὴν ἀγάπη μποροῦν νὰ ἀποκτήσουν οἱ Χριστιανοὶ μέ τὴν ἄσκησις. «Ὅσοι ἀγαποῦν αὐτὸν τὸν κόσμον, δέν μποροῦν νὰ ἀποκτήσουν τὴν ἀγάπη τῶν ἀνθρώπων», λέει ὁ ἀββᾶς Ἰσαάκ ὁ Σύρος¹¹. Κάθε ἄσκησις κατὰ βάθος εἶναι προετοιμασία ἀγάπης. Πῶς θὰ μοιρασθεῖ κανεὶς τὸ φαγητὸ τοῦ μέ αὐτὸν πού πεινάει, ἐάν δέν νικήσει τὴν λαιμαργία μέ τὴν νηστεία;... Ἡ κατὰ Θεὸν ἀγάπη εἶναι κίνητρο καὶ ἀποτέλεσμα τῆς ἀληθινῆς ἀσκήσεως, ὅπως βλέπουμε στοὺς θαυμαστοὺς βίους τῶν Ἁγίων.

Αὐτὴ τὴν τελεία ἀγάπη ἐκφράζουν καὶ οἱ κατωτέρω λόγοι τοῦ προαναφερθέντος Πατρὸς : «Καρδία ἐλεήμων εἶναι καὶς καρδίας ὑπὲρ πάσης τῆς κτίσεως, ἤγουν ὑπὲρ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ὀρνέων καὶ τῶν ζώων καὶ τῶν δαιμόνων καὶ ὑπὲρ παντός κτίσματος»¹².

Ἡ ἄσκησις ἔχει ἐκκλησιαστικὸ καὶ ὄχι ἀτομικιστικὸ χαρακτήρα.

«Ὁ Χριστιανὸς ὑπακούοντας στὴν Ἐκκλησία ἀσκεῖται στὴν ταπείνωσις καὶ ἐνεργεῖ ὡς καθολικὸς (πανανθρώπινος, ὀλόκληρος) ἄνθρωπος, δηλ. ὡς ἄνθρωπος τοῦ ὁποῦ ἢ ἀτομικὴ συνείδησις ἔχει ἐξαγιασθεῖ καὶ ἐναρμονισθεῖ μέσα στὴν καθολικὴ συνείδησις τῆς Ἐκκλησίας. Ἔτσι, ὁ Χριστιανὸς ἐνεργεῖ ἐκκλησιαστικῶς, συνοδικῶς, καθολικῶς, μέ τοὺς ἐν Χριστῷ ἀδελφούς του,

¹⁰ π. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΦΛΩΡΟΦΣΚΥ, «Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ὁ προφήτης τῆς ἀγάπης», Ἀκτίνες 18 (1959) 9.

¹¹ ΟΣΙΟΣ ΙΣΑΑΚ Ο ΣΥΡΟΣ, *Τὰ σωζόμενα ἀσκητικά*, Λόγος πα' (81), Ἀθήνα 1871, σ. 383.

¹² Ο.π., σ. 381.

μέ τούς όποίους άποτελεῖ ἕνα σῶμα. Ἡ τήρηση μάλιστα τῶν κοινῶν νηστειῶν, προσευχῶν καί ἐκκλησιαστικῶν ἐθίμων συντελεῖ στήν στενότερη σύσφιγξη τοῦ ἀσκουμένου μέ τήν Ὁρθόδοξη Καθολική Ἐκκλησία, πού ἐκτείνεται σέ πλάτος καί μῆκος χρόνου...».

Ἡ ἄσκηση δέν περιφρονεῖ τό σῶμα.

«Ἡ ἀληθινή ἄσκηση καμμία σχέση δέν ἔχει πρός τήν πλατωνική ἢ μανιχαϊκή περιφρόνηση τῆς ὕλης ἢ τοῦ σώματος. Οἱ Χριστιανοί ἀσκητές ἀσκοῦνται, ὄχι διότι περιφρονοῦν τό σῶμα, ἀλλά διότι θέλουν νά τό καταστήσουν πειθήνιο ὄργανο τῆς ψυχῆς. Κατά τόν μζ' (47^ο) Ἱερό Κανόνα τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, οἱ βδελυσσόμενοι (ὄσοι περιφρονοῦν μέ μίσος) τόν γάμο, ἀποστρεφόμενοι τόν οἶνο καί τήν κτίση τοῦ Θεοῦ, μεμιασμένη (μολυσμένη) εἶναι λέγοντες, δέν μποροῦν νά γίνουν ἀποδεκτοί στήν Ἐκκλησία χωρίς νά βαπτισθοῦν. Ἄς μήν ἰσχυρίζονται δέ ὅτι ἔχουν βαπτισθεῖ στό ὄνομα τοῦ Πατρός καί τοῦ Υἱοῦ καί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἐφ' ὅσον θεωροῦν τόν Θεό ποιητή τοῦ κακοῦ καί καθίστανται ἐφάμιλλοι πρός τόν Μαρκίωνα καί τούς λοιπούς αἰρετικούς¹³...».

Ἡ ἄσκηση ἔχει ἐσχατολογικό χαρακτήρα.

«Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία μας εἶναι δυνατόν νά χαρακτηριθεῖ ἐκτός τῶν ἄλλων καί ὡς Ἐκκλησία ἀσκήσεως. Αὐτό μαρτυροῦν οἱ πολλές καί μακρές περίοδοι νηστείας, οἱ μακρές ἀκολουθίες καί ἡ κατ' αὐτές ὀρθοστασία (τά παλαιά στασίδια δέν ἔδιναν, ὡς γνωστόν, τήν δυνατότητα ἀναπνευστικοῦ καθίσματος), τά αὐστηρά ἐπιτίμια πρός τούς ἁμαρτάνοντας, ὁ σεβασμός τῶν κοσμικῶν πρός τούς αὐστηρούς μοναχούς καί ἀσκητές, οἱ ἀγρυπνίες, οἱ μέ ταλαιπωρία ὁδοιπορίες καί ταξίδια πρός ἱερούς τόπους (προσκυνήματα) κ.τ.δ.

Εἶναι ἀδιανόητο γιά ἕνα δυτικό Χριστιανό νά νηστεύσει ἢ νά μείνει στήν Ἐκκλησία τρεῖς ἢ πέντε ὧρες, ὅπως μένουμε οἱ Ὁρθόδοξοι κατά τίς μακρές ἀκολουθίες καί ἰδίως τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος. Εἶναι ἀντιθέτως σύνηθες στούς αἰρετικούς Διαμαρτυρομένους (προτεστάντες) νά κοινωνοῦν, ἀφοῦ προηγουμένως ἔχουν φάει τό πλούσιο πρωῖνό τους. Οἱ αἰρετικοί παπικοί κατήργησαν τελευταίως στήν Ἀμερική καί αὐτή τήν σκιώδη νηστεία τῆς Παρασκευῆς.

Τό θαυμαστό σ'αὐτά εἶναι ὅτι τό ἀσκητικό πνεῦμα τῆς Ἐκκλησίας μας συνδυάζεται μέ τό ἐσχατολογικό πνεῦμα τῆς προγεύσεως τῆς χαρᾶς τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ, τῆς Ἀναστάσεως καί τῆς ἀγάπης. Ἡ ἄσκηση τῶν Ὁρθοδόξων εἶναι χαροποιός ἄσκηση, ὅπως καί τό πένθος μᾶς εἶναι χαροποιό πένθος¹⁴...».

Εἶναι δυνατός ὁ συγχρονισμός τῆς ἀσκήσεως;

«Πράγματι ὁ ἀσκητισμός εἶναι κάτι τό ἀκατανόητο γιά τόν σύγχρονο ἄνθρωπο, τοῦ ὁποίου ἡ συνείδηση ἔχει ἐκκοσμικευθεῖ ἀπό τήν ἐπίδραση τῆς ἀθέου κουλτούρας, μέσα στήν ὁποία ζεῖ. Τά ἰδεώδη τῆς κουλτούρας αὐτῆς εἶναι ἡ ἐπιτυχία, ἡ εὐημερία, ἡ ἀπόλαυση, τό σέξ, ἡ αὐτάρκεια. Ἡ συναίσθηση τῆς ἁμαρτίας ἔχει ἐπίσης σχεδόν χαθεῖ. Ἁμαρτία δέν εἶναι πλέον ἡ παράβαση τοῦ ἠθικοῦ νόμου, ἀλλά ἡ μή παράβασή του, ὅταν ἐμποδίζεται ἀπ' αὐτόν ὁ ἄνθρωπος νά ἱκανοποιήσει

¹³ νγ' Ἁγίων Ἀποστόλων καί ιγ' ΣΤ'

¹⁴ ΟΣΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΙΝΑΪΤΗΣ, Κλίμαξ, Λόγος ζ' (7^{ος}), ἔκδ. Ι. Μ. Παρακλήτου, Ὁρωπός Ἀττικῆς 1999, σσ. 140-156.

τίς μή ικανοποιηθείσες άπωθημένες όρέξεις του. Αυτό διδάσκει ό Φρόντ και επί τής άρχής αυτής θεμελιώνεται ή φροϋδική ψυχανάλυση και τό στυλ τής ζωής, πού διαμορφώνεται από αυτήν...

Μέσα σ' ένα στό σύνολό του παράλογο και μηδενιστικό κόσμο τί νόημα μπορεί νά έχει ή άσκηση; Πολλοί θεολόγοι στό έξωτερικό άπάντησαν ότι ή Έκκλησία όφείλει νά κενωθεί, νά χάσει τόν έαυτό της, για νά κερδίσει τόν κόσμο. Έτσι, κήρυξαν ότι ό Θεός πέθανε («θεολογία του θανάτου του Θεού»), ή Ανάσταση του Χριστού δέν είναι ιστορικό γεγονός και ότι τό Εύαγγέλιο δέν έχει σταθερές ήθικές άπαιτήσεις (περιπτωσιακή ήθική). Αλλά, αυτό δέν είναι κένωση, είναι πτώση και μεταβολή τής Έκκλησίας σε κόσμο. Είναι συσχηματισμός μέ τόν κόσμο. Εάν ή Έκκλησία έπαυε νά είναι άσκητική, θά πρόδιδε τόν Κύριό της, ό Όποιος έτσι τήν θέλησε, θά πρόδιδε επίσης τόν άνθρωπο, διότι χωρίς τήν άσκηση είναι αδύνατη ή θέωσή του...». Έπομένως, δέν πρέπει νά παρουσιάζουμε ένα εύκολο χριστιανισμό, άποστερημένο του άσκητικού χαρακτήρα, για νά κερδίσουμε τούς συγχρόνους ανθρώπους και μάλιστα τούς νέους.

«Αλλά, ύπάρχει, και τό δεύτερο έρώτημα :

Είναι έπιτρεπτός ό συγχρονισμός και ή προσαρμογή τής άσκήσεως στις άνάγκες και τήν ψυχοσωματική κατάσταση και άντοχή του συγχρόνου ανθρώπου;

Είναι γνωστό ότι ή άνθεκτικότητα του ανθρώπου στον πόνο, τίς στερήσεις, τίς σκληραγωγίες έχει σήμερα αισθητώς μειωθεί παρά ή ίσως και λόγω τής ύπό τής ιατρικής παρατάσεως τής ζωής. Οί συνθήκες διαβιώσεως (ό θόρυβος των μεγαλουπόλεων, οί ταχύτητες των συγκοινωνιακών μέσων, ό ταχύς ρυθμός τής ζωής, ή ανασφάλεια και ό φόβος) κάνουν τόν άνθρωπο ύπερευαίσθητο, νευρικό, έτοιμόρροπο. Λόγοι ποιμαντικής διακρίσεως και φιλανθρωπίας έπιτρέπουν και ίσως επιβάλλουν κάποια προσαρμογή τής άσκήσεως, ύπό τόν όρο ότι ή άσκηση δέν θά καταντήσει ένα είδος καταπραϋντικού, αλλά θά διατηρήσει τόν χαρακτήρα τής στερήσεως, του άγώνος, τής αποταγής του ίδιου θελήματος και τής θυσίας...».

Η άγωγή τής άσκήσεως

«Υπάρχει τέλος τό έρώτημα τής άγωγής τής άσκήσεως. Πώς δηλ. ό πιστός θά μάθει νά άσκειται.

Η καλύτερη άγωγή άσκήσεως είναι ή ένταξη του πιστου στην ζωή και τήν λατρεία τής Όρθοδόξου Έκκλησίας. Η Έκκλησία παιδαγωγεί τά τέκνα της μέ σοφία και στοργή στην άσκηση. Οί έντός του λειτουργικού έτους σοφώς κατανεμημένες νηστείες, οί κατανυκτικές ακολουθίες, όπως τά Μεγάλα Απόδειπνα, οί Χαιρετισμοί, οί ένδιαμέσως των νηστειών πανευφρόσυνες έορτές (τής Όρθοδοξίας, τής Σταυροπροσκυνήσεως, του Εύαγγελισμού κ.λπ.), έμπνέουν, διευκολύνουν και στηρίζουν τόν ασκούμενο Χριστιανό.

Τό πρόβλημα είναι πώς όλα αυτά θά διοχετευθούν ποιμαντικώς στον λαό. Παλαιότερα, σχολείο τής άσκήσεως ήταν ή όρθόδοξη χριστιανική οικογένεια. Έκει μάθαινε τό παιδί τήν

νηστεία, τήν ἐγκράτεια, τίς καλές καί ἅγιες παραδόσεις τῆς Ἐκκλησίας καί γι' αὐτό μπορούσε, ὅταν ἔφθανε ἡ ἡλικία τῆς ἐξάψεως τῶν παθῶν, νά συγκροτεῖται καί νά ἐγκρατεῦεται.

Σήμερα πού ἡ οἰκογένεια ἐν πολλοῖς δέν εἶναι χριστιανική, πρέπει νά διδάσκουμε συστηματικῶς τίς ἅγιες αὐτές παραδόσεις τῆς Ἐκκλησίας στά Κατηχητικά Σχολεῖα, στά κηρύγματα καί σέ κάθε ποιμαντική εὐκαιρία.

Στήν ἐποχή αὐτή τῆς ἀποστασίας, τοῦ θρησκευτικοῦ συγκρητισμοῦ καί τῆς συγχύσεως, ἐμεῖς ἄς κηρύξουμε μέ ταπεινοφροσύνη καί πίστη τό κήρυγμα τῆς ἐν μετάνοια, ἐγκρατεία καί ἀσκήσει ἐπιστροφῆς στόν Πατέρα καί Πλάστη μας.

Ἡ ἀναβίωση στήν Ἐκκλησία τοῦ ἀσκητικοῦ ιδεώδους θά ἀποτελέσει τό σπουδαιότερο μέσο, ἀλλά καί καρπό τῆς ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀνακαινίσεώς της. Θά δώσει, ἐπίσης, νέα ὠθηση καί δραστηριοποίηση στό ποιμαντικό καί Θεραπευτολικό της ἔργο, τό ὁποῖο μπορούν νά ἀναλάβουν μόνο ἄνθρωποι αὐταπαρνήσεως καί θυσίας.

Εἶναι χαρακτηριστικό τό κατανυκτικό στιχηρό τοῦ ἑσπερινοῦ της Κυριακῆς της Τυρινῆς, τό ὁποῖο συνοψίζει τήν ὀρθόδοξη θεολογία τῆς ἀσκήσεως : «Τόν τῆς Νηστείας καιρόν, φαιδρῶς ἀπαρξώμεθα, πρός ἀγῶνας πνευματικούς ἑαυτούς ὑποβάλλοντες· ἀγνίσωμεν τήν ψυχὴν, τήν σάρκα καθάρωμεν· νηστεύσωμεν ὡσπερ ἐν ταῖς βρώμασιν ἐκ παντός πάθους, τάς ἀρετᾶς τρυφῶντες τοῦ πνεύματος· ἐν αἷς διατελοῦντες πόθῳ, ἀξιωθῆμεν πάντες, κατιδεῖν τό πάνσεπτον Πάθος Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ, καί τό Ἅγιον Πάσχα, πνευματικῶς ἐναγαλλιώμενοι». Δηλ. ἄς ἀρχίσουμε μέ εὐχαρίστηση καί πνευματική χαρά τόν καιρό τῆς νηστείας τῆς ἁγίας Τεσσαρακοστῆς πρὶν ἀπό τό Πάσχα, ἀφοῦ ὑποβάλλουμε τούς ἑαυτούς μας σέ πνευματικούς ἀγῶνες. Ἄς ἀγνίσουμε ἀπό τούς ρύπους τῆς ἁμαρτίας τήν ψυχὴ μας ὁ καθένας καί ἄς καθαρίσουμε, ἐπίσης, καί τό σῶμα μας. Ἄς νηστεύσουμε ἀπό κάθε πάθος, ὅπως νηστεύουμε ἀπό τὰ ὑλικά φαγητά καί ποτά, ἀφοῦ εὐχαρίστως μετέχουμε καθαρτικά στίς ἀρετές τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Μέσα σ' αὐτές τίς ἀρετές, ἀφοῦ διατελέσουμε καί ἐντρυφήσουμε μέ θεῖο πόθο καί ἔρωτα θεϊκό, μακάρι νά ἀξιωθοῦμε ὅλοι νά δοῦμε, νά φθάσουμε, νά μετάσχουμε στό πάνσεπτο Πάθος Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ καί στό Ἅγιο Πάσχα, ἔχοντας χαρά καί ἀγαλλίαση καί εὐφροσύνη πνευματικῶς».

Σκοπός συγγραφῆς

Ζητοῦμε συγγνώμη, διότι δέν πρωτοτυποῦμε στό θεολογικό αὐτό δοκίμιο, δέν γράφουμε κάτι τό ἐντυπωσιακό, φαινομενικό, γιά νά κολακεύσουμε ἐγωιστικά τούς ἀναγνώστες μας. Σκοπός μας εἶναι, **πρῶτον**, νά ξυπνήσουμε πνευματικῶς πρῶτα ἐμεῖς, πού γράφουμε ὀλ'αὐτά, καί νά ἀκολουθοῦμε ταπεινῶς, υἱικῶς καί εὐσεβᾶστως τήν Ἁγία Γραφή, τήν Ὄρθόδοξη Παράδοση, τούς ἁγίους Προφήτες, Ἀποστόλους, Μάρτυρες, Δικαίους, Μοναχοῦς, Ὁμολογητές, ὄλους δηλ. τούς ἁγίους Πατέρες καί τίς Τοπικές καί τίς ἐννέα Ἅγιες καί Οἰκουμενικές Συνόδους τῆς Ὄρθοδόξου Ἐκκλησίας μας.

Δεύτερον, γράφουμε ὀλ'αὐτά, γιά νά εὐαγγελισθοῦμε τήν εἰρήνη, τήν ἀλήθεια, τήν ἀγάπη καί τήν ἐλευθερία τοῦ Ἁγίου Τριαδικοῦ Θεοῦ σέ ὄσους καλοπροαιρέτως ποθοῦν καί ἀναζητοῦν τήν πραγματική ἀλήθεια καί ἐνότητα ἐν Χριστῷ καί ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ.

Ἀπαραίτητη προϋπόθεση ἐπιτυχίας τῶν οἰκουμενικῶν διαλόγων ἢ ὀρθόδοξη ἄσκηση

Τρίτον, θέλουμε νά βοηθήσουμε ὄλους τους ἀνθρώπους καλῆς θελήσεως καί προαιρέσεως νά καταλάβουν ὅτι ἀπαραίτητη προϋπόθεση, γιά νά ἐπιτύχουν κατά Θεόν οἱ οἰκουμενικοί διάλογοι, πού διεξήχθησαν καί διεξάγονται τά τελευταία ἑκατόν πενήντα (150) χρόνια παγκοσμίως, εἶναι οἱ συμμετέχοντες σ'αὐτούς νά ἔχουν τήν ὀρθόδοξη ἄσκηση, τήν προσωπική καί συλλογική μετάνοια, ἀγρυπνία καί προσευχή, δηλ. τά οὐράνια θεϊκά χαρίσματα. Χωρίς αὐτά δέν μποροῦμε νά θεολογήσουμε θεοπρεπῶς, ἀγιοπνευματικῶς, πατερικῶς, ἀποστολικῶς καί προφητικῶς.

Ἡ παπική, βατικάνεια, νεοβαρλααμική λειτουργική ἀνανέωση καί ἀναγέννηση

Δυστυχῶς, οἱ σημερινοί οἰκουμενιστές θέλουν νά ἐλαττώσουν τήν διάρκεια τῶν ἡμερῶν τῶν νηστειῶν ἢ καί νά καταργήσουν παντελῶς τή νηστεία, πού ἐπικρατεῖ στήν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία, νά μειώσουν τίς ὥρες τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν καί τῶν μυστηρίων, νά κάνουν κάθαρση τῶν λειτουργικῶν μας κειμένων, ἀφαιρώντας κάθε προσβλητική ἀναφορά στοὺς αἰρετικούς καί τοὺς ἑτεροθρήσκους, ἐφαρμόζοντας τήν παπικοῦ τύπου, βατικάνεια, νεοβαρλααμική «λειτουργική ἀνανέωση καί ἀναγέννηση», ἢ ὀποία ἀποτελεῖ πραγματική τορπίλη στά θεμέλια τῆς ἀσκητικότητας τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας μας. Εἰρήσθω ἐν παρόδῳ ὅτι ἀνανέωση, ἀναγέννηση καί κάθαρση δέν χρειάζονται ἐπ' οὐδενί λόγῳ οἱ ἱερεῖς ἀκολουθίες καί τά ἱερά κείμενα τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας μας. Ἀνανέωση, ἀναγέννηση καί κάθαρση χρειαζόμαστε πρῶτ' ἄπ' ὄλα ἐμεῖς, οἱ κληρικοί καί οἱ λαϊκοί, ἐφαρμόζοντας πρᾶτικῶς στοὺς ἑαυτοὺς μας τήν ἀγιοπατερική μέθοδο τῆς καθάρσεως ἀπό τά πάθη, τοῦ φωτισμοῦ καί τῆς κατά χάριν θεώσεώς μας, μέ τήν ὀποία ἔπειτα θά καταστοῦμε ἱκανοί νά κατανοήσουμε καί νά βιώσουμε τίς ἱερεῖς ἀκολουθίες καί τά λειτουργικά μας κείμενα¹⁵.

Ἐλλειψη ἀσκητικότητας στοὺς διαλόγους

Οἱ συμμετέχοντες ἐκ τῆς Ὀρθοδόξου πλευρᾶς κληρικοί καί λαϊκοί στοὺς οἰκουμενικούς διαλόγους μέ τοὺς αἰρετικούς παπικούς, προτεστάντες καί μονοφυσίτες καί μέ τοὺς ἀλλοθρήσκους μουσουλμάνους καί ἑβραίους δυστυχῶς δέν τηροῦν τήν βασική προϋπόθεση τῆς προσωπικῆς ἀσκήσεως, ἐφ' ὅσον, ὅπως εἶναι γνωστό, ὁ διάλογος δέν γίνεται γιά τήν μαρτυρία τῆς Ὀρθοδόξου πίστεως, ἀλλά γιά τήν καλοπέραση μέ τά συχνά ταξίδια, τή διαμονή σέ πολυτελῆ ξενοδοχεῖα, τή μετακίνηση μέ πολυτελῆ αὐτοκίνητα, τήν κατάργηση τῆς νηστείας καί τήν ἀντικατάστασή τῆς μέ τήν πολυφαγία καί τήν καλοφαγία καί τήν διοργάνωση τῶν συνεδρίων σέ ἐξωτικά τουριστικά θέρετρα ἀνά τόν κόσμο.

¹⁵ Τό μεγαλεῖο τῆς Θεῖας Λατρείας· Παράδοση ἢ ἀνανέωση; Πρακτικά Α' Λειτουργικοῦ Συνεδρίου, 27 Φεβρουαρίου – 1 Μαρτίου 2002, Αἶθουσα τελετῶν Α.Π.Θ., Ἐταιρεία Ὀρθοδόξων Σπουδῶν, Θεοδρομία Δ¹⁻³ (Ἰανουάριος-Σεπτέμβριος 2002).

Τό λεγόμενο «Παγκόσμιο Συμβούλιο τῶν Ἐκκλησιῶν» (Π.Σ.Ε.)

Τό ἴδιο σκηνικό εἶχαμε καί στήν πρόσφατη 10^η Γενική Συνέλευση στό Μπουσάν τῆς Κορέας (30 Ὀκτωβρίου – 8 Νοεμβρίου 2013) τοῦ προωθημένου ὄργάνου τῆς παναιρέσεως τοῦ οἰκουμενισμοῦ, τοῦ παμπροτεστάντικοῦ λεγομένου «Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν» (Π.Σ.Ε.), τό ὁποῖο στήν οὐσία εἶναι Παγκόσμιο Συνονθύλευμα τῶν Αἱρέσεων καί τοῦ ΠΣΕύδους, ὅπου οἱ Ὁρθόδοξοι ἐκπρόσωποι κατεπάτησαν γιά μία ἀκόμη φορᾶ τούς Ἱερούς Κανόνες τῆς Ὁρθοδοξοῦ Ἐκκλησίας, συμπροσευχόμενοι ἀντικανονικῶς μέ τήν πανσερπία τῶν αἱρέσεων¹⁶, καί καταπροδίδοντας τήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησιολογία, ἀπαγγέλλοντας καί ἀποδεχόμενοι ὄχι τό καθιερωμένο ὑπό τίς Α' καί Β' Ἁγίες καί Οἰκουμενικές Συνόδους Σύμβολο τῆς Πίστεως, ἀλλά τό νεόφερτο οἰκουμενιστικό κατασκεύασμα τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως τοῦ λεγομένου «Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν»¹⁷.

Ἡ Ὁρθόδοξη πρακτική

Ἅπαντα παραπάνω ἔρχονται σέ σφοδρή σύγκρουση μέ τό πνεῦμα τοῦ Εὐαγγελίου καί τῶν ἁγίων Πατέρων. Τό δοξαστικό τῶν αἰνῶν τοῦ ὁρθοῦ τῆς Ε' Κυριακῆς τῶν Νηστειῶν λέει : «Οὐκ ἔστιν ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ βρῶσις καί πόσις, ἀλλά δικαιοσύνη καί ἄσκησις σὺν ἁγιασμῶ». Ὁ Ἄπ. Παῦλος νουθετεῖ τόν Ἄπ. Τιμόθεο : «Σὺ οὖν κακοπάθησον ὡς καλὸς στρατιώτης Ἰησοῦ Χριστοῦ»¹⁸. Δέν τοῦ λέει «καλοπέρασον» μέ γλέντια καί διασκεδάσεις, ἀλλά «κακοπάθησον». Τέλος, ἀπό τούς ἁγίους Πατέρες ἐνθυμούμαστε τόν ἅγιο Γρηγόριο τόν Παλαμά, ἀρχιεπίσκοπο Θεσ/κης, τόν κήρυκα τῆς Χάριτος καί θεατοῦ τοῦ ἀκτίστου Φωτός, ὁ ὁποῖος διαλέχθηκε μέ τούς Μουσουλμάνους Τούρκους, ὄχι καθήμενος σέ γραφεῖα, στρογγυλές τράπεζες καί πολυθρόνες, ἀλλά εὐρισκόμενος ἐν αἰχμαλωσία, πράγμα τό ὁποῖο δέν τόν ἐμπόδισε νά ὁμολογήσει τήν Ὁρθόδοξη πίστη μέ θάρρος καί παρρησία¹⁹.

Τό ἀποτέλεσμα τῆς περιθωριοποιήσεως τῆς ἀσκητικότητας τῆς Ἐκκλησίας

Τό ἀποτέλεσμα τῆς περιθωριοποιήσεως τῆς ἀσκητικότητας τῆς Ἐκκλησίας ἐκ μέρους τῶν οἰκουμενιστῶν φαίνεται ἀπό τό γεγονός ὅτι, ἐνῶ ἐπί ἑκατό καί πλέον χρόνια διεξάγονται διάλογοι μέ τούς αἰρετικούς καί τούς ἑτεροδόξους, ἐν τούτοις οἱ οἰκουμενιστές δέν ἔχουν καταφέρει νά μεταστρέψουν στήν Ὁρθοδοξία οὔτε ἓνα αἰρετικό ἢ ἀλλόθρησκο, ἐφόσον αὐτοί (οἱ αἰρετικοί καί ἑτερόδοξοι) δέν παραδειγματίζονται ἀπό τήν βιωματική ἐμπειρία, τήν ἄσκησις καί τόν ἁγιασμό τῶν Ὁρθοδόξων.

¹⁶ <http://www.amen.gr/article15762>.

¹⁷ <https://www.oikoumene.org/en/resources/documents/assembly/2013-busan/adopted-documents-statements/unity-statement>, http://www.youtube.com/watch?v=M94BeY_ZmtQ&feature=player_detailpage

¹⁸ Β' Τιμ. 2, 3.

¹⁹ ΑΓΙΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΠΑΛΑΜΑΣ, *Κείμενα αἰχμαλωσίας, Ἐπιστολή πρὸς τήν ἑαυτοῦ Ἐκκλησίαν καί Διάλεξις πρὸς Χιόνας*, ἐκδ. Γρηγόριος ὁ Παλαμάς, ΕΠΕ, τ. 7, Θεσ/κη 1987, σσ. 160-225.

π. Δημήτριος Στανιλοάε : «Γιά ένα Ὁρθόδοξο Οἰκουμενισμό»

Ὅσοι, λοιπόν, ποθοῦν ένα ὀρθόδοξο οἰκουμενισμό, δηλ. τήν ἀγία οἰκουμενικότητα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, πού ἐδράζεται στήν Ἁγία Τριάδα καί στόν Θεάνθρωπο Χριστό, ἀς μελετήσουν μέ προσευχή, χωρίς μισαλλοδοξία, φονταμενταλισμό καί μικροπρέπεια, τό βιβλίο τοῦ μακαριστοῦ ὀρθοδόξου ρουμάνου θεολόγου π. Δημητρίου Στανιλοάε «Γιά ένα Ὁρθόδοξο Οἰκουμενισμό»²⁰, ὅπου περίπου λέει καί τά ἀκόλουθα :

Ἄν πράγματι οἱ Χριστιανοί ὅλων τῶν αἰρέσεων καί τῶν σχισμάτων, οἱ οἰκουμενιστές ὅλων τῶν θρησκειῶν ὅλου τοῦ πλανήτη γῆ, καί οἱ ὀρθόδοξοι χριστιανοί, οἰκουμενιστές καί ἀντιοικουμενιστές, παγκοσμιοποιητές καί ἀντιπαγκοσμιοποιητές, θέλουν νά ἐνωθοῦν σέ μία ἐν Χριστῷ ποιμνῆ, πρέπει νά συμφωνήσουν στά ἐξῆς :

Οἱ τρεῖς προϋποθέσεις γιά Ὁρθόδοξη ἔνωση

Πρῶτον : Νά ἔχουν ἐνότητα καί συμφωνία στά ἅγια δόγματα καί τούς ἱερούς Κανόνες τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὄχι μόνο διανοητικῶς, ἀλλά καί βιωματικῶς, ἐμπειρικῶς καί ἀγιοκαθολικῶς.

Δεύτερον : Νά ἔχουν ἐνότητα καί συμφωνία στά θέματα τῆς Θείας Λατρείας καί τῶν ἱερῶν Μυστηρίων τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Καί **τρίτον :** Νά ἔχουν ἐνότητα καί συμφωνία στό συνοδικό σύστημα διοικήσεως τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἀφοῦ ἀπορρίψουν πρωτεῖα ἐξουσίας, ἀλάθητα, ἱστορικά ψεύδη, αἰρέσεις προσωπικές καί συλλογικές.

Νομίζω, συνεχίζει ὁ π. Δημήτριος Στανιλοάε, ὅτι πρέπει οἱ Ὁρθόδοξοι Χριστιανοί καί ἰδίως οἱ Ὁρθόδοξοι θεολόγοι νά μιλήσουμε καί νά ὁμολογήσουμε τήν ἀλήθεια, «ἀληθεύοντες ἐν ἀγάπῃ καί ἀγαπῶντες ἐν ἀληθείᾳ»²¹, καί, ἀν χρειαστεῖ, νά μαρτυρήσουμε γι'αὐτήν, ἀν ὁ Χριστός μᾶς καλέσει καί ἀν εἴμαστε ἄξιοι νά λάβουμε μαρτυρική θεϊκή Χάρι ἀπό τήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία.

Ὁ π. Γεώργιος Φλωρόφσκυ

Πιστεύω καί συμφωνῶ, ἐπισημαίνει ὁ π. Δημήτριος Στανιλοάε, μέ τόν σύγχρονό μας Ὁρθόδοξο θεολόγο τοῦ 20^{ου} αἰῶ., τόν Ρῶσο τῆς Διασποράς, π. Γεώργιο Φλωρόφσκυ, κορυφαῖο ὁμολογητής τῆς Ὁρθοδοξίας, ὁ ὁποῖος λέει :

«Σάν μέλος καί ἱερεὺς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας πιστεύω ὅτι ἡ Ἐκκλησία, μέσα στήν ὁποία βαπτίσθηκα καί ἀνατράφηκα, εἶναι ἡ Ἐκκλησία, ἡ ἀληθινή Ἐκκλησία, ἡ μόνη ἀληθινή Ἐκκλησία. Καί τό πιστεύω γιά πολλούς λόγους : Ἐνεκα τῆς προσωπικῆς πεποιθήσεως καί ἔνεκα τῆς ἐσωτάτης βεβαιώσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, πού πνέει στά μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας καί ἔνεκα τῶν ὅσων εἶναι δυνατόν νά γνωρίζω ἀπό τήν Ἁγία Γραφή καί ἀπό τήν καθολική (ὀρθόδοξη) παράδοση τῆς Ἐκκλησίας. Εἶμαι

²⁰ π. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΤΑΝΙΛΟΑΕ, *Γιά ένα Ὁρθόδοξο Οἰκουμενισμό*, ἐκδ. Ἄθως-Ἀθανάσιος Σταμούλης, Πειραιεύς 1976.

²¹ Β' Ἰω. 1, 3 καί Γ' Ἰω. 3.

ύποχρεωμένος, λοιπόν, νά θεωρῶ ὅλες τίς ὑπόλοιπες χριστιανικές «ἐκκλησίες» ὡς ἐλαττωματικές καί σέ πολλές περιπτώσεις μπορῶ νά προσδιορίσω αὐτές τίς ἐλλείψεις τῶν ἄλλων «ἐκκλησιῶν» μέ ἀπόλυτη ἀκρίβεια. Γι'αὐτό, λοιπόν, ἡ ἔνωσις τῶν Χριστιανῶν, γιά'μένα, σημαίνει ἀκριβῶς τήν παγκόσμια ἐπιστροφή στήν Ὁρθοδοξία. Δέν ἔχω καμμία ἀπολύτως ὁμολογιακή πεποίθησι· ἡ πεποίθησίς μου ἀνήκει ἀποκλειστικά στήν *Una Sancta*, στήν *Μία, Ἁγία, Καθολική καί Ἀποστολική Ἐκκλησία*», τήν Ὁρθοδοξία²².

Ὁ καθένας μας, λοιπόν, ἀναγινώσκοντας τό θεολογικό αὐτό δοκίμιο, ἀς κάνει τήν ἐπιλογή του. Δέν κάνουμε προπαγάνδα, οὔτε πλύση ἐγκεφάλου, οὔτε εἴμαστε γραφικοί, οὔτε μισαλλόδοξοι, οὔτε φονταμενταλιστές, οὔτε οἰκουμενιστές, οὔτε ζηλωτές παλαιοημερολογίτες. Ὁμολογοῦμε ἀπλῶς τήν Ὁρθόδοξη πίστη καί ζωή, «ἀληθεύοντες ἐν ἀγάπῃ καί ἀγαπῶντες ἐν ἀληθείᾳ»²³.

²² π. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΦΛΩΡΟΦΣΚΥ, *Θέματα Ὁρθοδόξου Θεολογίας*, ἐκδ. Ἄρτος Ζωῆς, Ἀθήνα 1989, σ. 219.

²³ Β' Ἰω. 1, 3 καί Γ' Ἰω. 3. Σχετική βιβλιογραφία γιά τό θέμα βλ. ΑΡΧΙΜ. ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ ΣΑΧΑΡΩΦ, *Ἄσκησις καί θεωρία καί Τό μυστήριον τῆς χριστιανικῆς ζωῆς*, ἐκδ. Ἰ. Μ. Τιμίου Προδρόμου, Ἑσσεξ Ἀγγλίας 1996 καί 2010. Ἐπίσης, βλ. ΘΕΟΔΩΡΑ ΧΑΜΠΑΚΗ, ἡγουμένη Ἰ. Μ. Ὁσίου Θεοδοσίου, *Γεροντικόν· Σταλαγματιές ἀπό τήν πατερική σοφία*, ἐκδ. Ζ' (7^η), Ὁρθόδοξη Χριστιανική Ἀδελφότης 'Λυδία', Θεσ/κη 1989 καί τέλος Οἰκουμενισμός: Γένεση-Προσδοκίες-Διαψεύσεις, Πρακτικά διορθόδοξου ἐπιστημονικοῦ συνεδρίου, Αἴθουσα τελετῶν Α.Π.Θ., 20/24-9-2004, τ. Α', Β'.